

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 11 (534).

Fredagen den 18 mars 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösnr endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.

Laura Fitinghoff.

Laura Fitinghoffs vagga stod i Norrlands skönaste landskap Ångermanland, där hennes fader teologie doktor J. B. Runsten var kyrkoherde i Sollefteå stora församling. Hennes moder var den för sitt behagliga yttre, sitt intagande väsen och sin stora musikaliska begåfning på sin tid mycket omtalade Ottilia Löfvander, dotter till magistratssekreteraren i Norrköping. Redan tidigt väckte den lilla flickan uppmärksamhet genom sitt vackra spel på harpa, och föräldrarna skickade henne snart till Stockholm för att utbildas i musik. Hon blef då till och med så lycklig att få både gifva åt och taga lektioner af Jenny Lind. Hvar hon visade sig i hufvudstadens kretsar blef hon beundrad och firad, men helt snart blef hon gift med doktor Runsten och följde honom upp till höga nordnen.

Här växte Laura upp tillsammans med fyra systrar i ett hem, som genom faderns stora lärdom och varma intresse för allmänna frågor och moderns lifliga sinne och utmärkta musikaliska bildning var en särdeles lämplig skola att dana unga sinnen. Arbetet, verkligt strängt husligt arbete omväxlade med sång, musik och intressanta samtal. Intelligen, ungdomsglädjen, hjärtats godhet och umgängets behag utgjorde här kryddorna på sällskapslifvet. De mera materiella sidorna spelade ingen så viktig roll, att de fingo förhindra ett nöje, därför kunde det ock hända, att när den älskvärda värdinnan i sin öfverflödande hjärt-

lighet under sin vistelse vid en liten badort i grannskapet bjöd hem hela badsällskapet, hushållsmamsellen var nära att låna och doktorn ref sina grå hår. Räckte icke silfret kring det långa bordet, skrattade man och skarfvade i med träskedarne. — Ja, många berättelser gå i Norrland om gästfriheten i Runstenska huset, men alla sluta de med — »roligt hade vi som ingenstädes eljes.»

Efter en ungdom, tilbrag i en härlig natur, ett älskadt hem, en glad syskonrets, gifte sig Laura Runsten vid unga år med brukspatron Fitinghoff och flyttade till en egendom i Södermanland. Hennes man ägde då egendom i många trakter af landet och de nygifva lefde på stor fot. Men oförsiktiga spekulationer, förhastade affärsuppgörelser och möjligen äfven svårighet att noggrant öfvervaka så spridda jordområden gjorde, att en krasch snart nog inträffade, och det var nu det verkliga stålet i fru Fitinghoffs karaktär visade sig, när hon med sin späda dotter flyttade till Stockholm och bröt sig en egen väg.

Nu kom hennes begåfning henne till pass. Hon började att arbeta med pennan. Hon skref små bitar i de flesta bland våra tidningar, blef prisbelönt för en nykterhetskrift och utgaf åtskilliga broschyrer för djurskyddsföreningen. Hon gaf i barnberättelsen »En liten värld bland fjällen» en förtjusande teckning af sin egen barndom, fick af Idun andra priset för

Lyckan narrar stora, små,
Leker med guldtärning!

Bästa örngätt du kan få
Är fullbordad gärning.

B. S. Ingemann.

romanen »Vårluft» samt har skrivit en längre roman »Gamla Näset», där hon gifvit oss vackra interiörer från svenska landthem, och som blifvit översatt till norska.

Förutom detta sitt skriftställereri har hon ägnat sig åt åtskillig filantropisk verksamhet, varit med om att bilda barnhem och medverkat vid bazarer för välgörande ändamål. Det var hon som var en af stiftarinorna af föreningen »Folkdansens vänner», och för Skansens förkofran har hon offrat både tid och krafter.

Säkert har mången, utan att ana det, vid vårfesterna där uppe i vår vackra fosterländska park af fru Fitinghoff och hennes dotter blifvit serverad de många norrlandsprodukter hon haft att bjuda på i sitt lilla stånd med dess miniatyrkök och miniatyrbod, där hundratals filbunkar stå uppradade kring hyllorna. Där äter man smörgås på tunnbröd med get- eller mesost, med renstek och i bästa fall en fräsande biff med potatis och så den läskande filbunken. Där finnes mycket mer af de norrländska läckerheterna, och där får man gratis en liten proffbit på den äkta hjärtligheten långt bort i nordanfjäll.

Men stundom höjes fru Fitinghoffs röst också till protester. Hon har skrivit öfver kvinnans myckna studerande, och hon har en viss afvoghet mot skolväsendet. Att uppfostran åt flickan förnämligast borde ges i hemmet, är en af hennes älsklingsteser, och hon ser icke med fullt blida ögon det förvärfarbete för kvinnan, som icke kan ske inom hemmets väggar. Hon må i detta fall kanske vara något för mycket fäst vid idéerna från förra generationen, men säkert är att hon själf på ett lysande sätt har visat, hur väl hennes uppfostringsmetod kan slå ut.

Hon har det norrländska, friska, förtröstansfulla humöret. Hon är viss, att ser det än så mörkt ut, så ljusnar det. Hennes färg är hoppets färg, och därför älskar hon också ungdomen och är älskad af den tillbaka, hennes principer äro: har man rikligt, så gif rikligt; har man litet, så gif mindre och var glad.

Hur mången ung man från bildade och fina hem, kanske ensam och hemlös i hufvudstaden, har ej njutit den trefnad han längtat efter på hennes enkla tisdagsmottagningar. Enkla i yttre anordningar, men rika på nyttigt tankeutbyte, på musik och sång, på föreläsning och muntert, ungdomligt glam, där »mammis» — som värdinnan med ett smeknamn kallas af sina många unga vänner — trots de täcka flickorna alltid var medelpunkten.

Att dessa små tillställningar blifvit uppskattade, därpå kan såsom ett bevis anföras följande verser af en bland de unga män, som flitigt bevisat dem och hvars namn för hans faders skull klingar som en ton från en öm hjärtesträng inom hvarje bildad svensk mans och kvinnas bröst.

Verserna lyda så:

Oss unga, du oss så godt förstår,
du vet de drömmar vi drömma,
Vårt ystra skratt dig ju smitta får,
för ungdoms sorg kan du ömma.

Head varmt vi känt, heal vi trånfullt anat,
i »Gamla Näset» du fram har manat
i skön gestalt.

Så godt är hvila sig vid din härd,
vid varma brasan och varma hjärtat;
man känner sig i en lycklig värld,
där allt är glömdt, som ens sinne smärtat.
Så tyst sig trefnadens tomtar smygga,
blott allt för hastigt plär tiden flygga
i »mammis» hem.

Och så vi önska, det nya år
dig lifvet bringar må lyckligt blifva.
Ej kulna dagar med regn, som slår,
med hagelskur eller isig drifva.
Nej må det blifva »Brittsommar» fager
med vårens värme och vårens dagar
för vårens vän.

Ja, så hälsades fru Laura Fitinghoff förra året den 14 mars. I år, då hon fyllde femtio år, var festen större. Hennes femtioårsdag firades i måndags på det henne så kära Skansen. Gamla och unga vänner hylade henne, ty hon har menat många väl, och många äro de, som älska henne.

Amanda Kerfstedt.

Då dödsbudet kom.

Så har då dödsbudet nått oss till sist. Det är kungssorg i diktens rike. Topelius är ej mer...

För endast ett par månader sedan redde man sig att fira hans åttioårsdag, såsom aldrig någon dylik blifvit firad i de tusende sjöars land. Liksom på kungafester all sorg för dagen afläggdes, voro då för en enda gång allt partispelit, alla söndrande misshälligheter glömda. Han hade ju ständigt talat mildhetens, ödmjukhetens och försoningens ord till sitt folk såsom ingen annan. Kring honom skulle råda kungsfred. Svensk som finne enades att bjuda sin hyllning åt den blide drotten af diktens land, åt den sista af Finlands store skalder.

I det längsta hade befriaren sparat den gamle åt oss, i det längsta hade han låtit honom sitta nöjd och stilla framför den muntert sprakande vinterbrasan och tälja oss sina ständigt nya sagor. Men så längtade befriaren att själf se honom, så styrde han omsider sina steg till Sibbofjärdens leende stränder och knackade försagd och tvekande på Björkuddens port. Den porten stod alltid gästvänligt öppen för hvar man; den öppnades äfven för den siste vän, som tiden ger.

Sin hemska lie hade han nogsamt gömt vid dörren och bar i sin skrupna hand blott en högröd krans af vallmo, fridens ljufva blommor. Med dem krönte han sakta den gamles hufvud och nickade och log och gick...

* * *

Säg mig, hvem af oss har ej alltför den stund, då våra barnaögon första gången, tindrande af fröjd stafvade igenom den

store barnavännens sagor, innerligt längtat att få se honom själf, att få trycka hans hand, att få gästa hans ålderdoms fridfulla hem, det härliga Björkudden. Och denna längtan ökades endast med åren, och vi började svärma för Regina och Bertel, för Erik Ljung och Erika Lindelia.

Ty hvad vi än månede hafva läst och beundrat, Sofokles eller Ibsen, Lidner eller Heidenstam, så står dock han, som skref Fältskärens Berättelser, vårt hjärta närmast. Han hade ju varit allas vår farbror, han blef allas vår vän, en vän, som aldrig svek.

Det finnes många porträtt af Topelius, framställda både med mejsel och färger, men aldrig har jag sett något, som gjorde honom full rättvisa. Ty blicken ur hans skarpa genomträngande bruna öga, på samma gång så mildt, så innerligt barnamildt, den kunde konsten aldrig fånga.

Den friska, solbrynta hyn tydde på, att han, vetenskapsmannen, icke uteslutande hade andats folianternas ädla damm, och så var det ock. Sista sommaren, som blef hans, företog han ännu flere fisketurer på det haf, vid hvars strand han en gång drömt sina vårdagsdrömmar. Detta friluftslif lärde honom att läsa i naturens bok, lärde honom att blifva en tolk för de bägge folk, hvilka nu stå i tårar med sänkta fanor kring hans bår.

Ty det är de vida skogarne kring de blå vattnen, som gifvit klafven till det finska som det svenska lynnet. Det är här det talar, detta sorglösa vemod, denna ordlösa längtan, hvilken hvilar innerst vid nordbons trygga hjärta. Det är här de sjungit, folkvisornas ljungbekransade diktare, de glömda skalderna af fordom, som hand i hand vandrat in i förgätenheten, men hvilkas runor skola höras, så länge furorna sträfva mot himlen, så länge sjöarne blicka mot solen.

* * *

För de otaliga, som haft lyckan gästa Björkudden, kvarstår säkert minnet af detta besök för alltid. Pengar kunna väl bygga upp huru höga palats som helst, men endast kärleken förmår skapa ett hem.

Och det var till detta solljusa, varma bo, till denna fridens hamn han drog sig tillbaka efter en lefnad, hvilken det hundratusende förtälet aldrig nådes vidröra. Ty huru mycket han än verkat med penna och tunga, står det dock fast, att hans lif var hans största verk.

Liksom han i sina romaner sällan hade hjärta att inte låta de unga tu omsider få hvarandra, länkade blida nornor det äfven så för honom. Ty då han för tretton år sedan blef änklings, var det hans vårdagskärlek Marie Emilie Lindqvist han följde till grafven. »Min hustru var en mycket begåfvad, trogen och intelligent medarbetarska i mina arbeten åt skilda håll,» sade Topelius till mig i ett bref sistlidne vår.

Hon var barbarsbarn till den för sin jättestyrka i Fältskärens Berättelser omtalade Abraham Lindqvist, en gammal svenskfödd krigsbuss från stora ofredens bistra tider, hvars största märkvärdighet bestod

uti, att han var den siste karolinen, den siste här på jorden, som dragit svärd för den tolfte Karl.

* * *

Det finnes människor, som åldras, utan att blifva gamla. De få rynkor i pannan och silfver i håret; man skulle kunna taga dem för riktiga gamlingar. Men tro dem ej. Blicka in i deras själ, och du skall finna ett barn, ett litet barn, som inte hunnit glömma rövvarhistorierna det hörde på sin moders knä. Under livvets lopp hafva äfven de mött de där rövvarne — ack, hvem har ej det! Men de räddas ej för dem, de veta så väl hvad de gå för. De komma ju ihåg sagorna, deras moder täljde dem. De veta, att rövvarne till slut ångra sig och blifva ädla och få gå in i paradiset; de veta så väl, att sagan slutar bra, huru dyster dess början varit.

De hålla fast vid sin ljufva tro, att allt godt skall belönas, allt ondt försonas.

Den gudarne älska dör ung, säges det. Därför läto de honom åldras, utan att blifva gammal. Därför läto de åttioåringen med barnets förtröstan till den faderliga godheten vandra öfver till den andra stranden, till det andra lifvet.

Ave et vale!

Mari Mihi.

Uppfostran till osjälviskhet.

Anförande vid Tärna folkhögskolas vinterfest den 27 februari.

Af Cecilia Bååth-Holmberg.

Med tal och sång, poem och telegram firades för kort tid sedan Zakarias Topelius på sin 80:de födelsedag. Äfven från vårt land sändes mången varm välönskan, mångt innerligt tack. Ty ehuru finsk till börd, tillhör han ändock äfven oss genom det svenska språk, på hvilket han diktade. Ja, vi räkna ju just hans verk till de bästa vi äga i vår litteratur.

Men det är ej om Topelii författareverksamhet, jag ämnar tala. Därtill är den mig tillmätta tiden allt för kort.

Jag vill endast taga fasta på några af honom uttalade, i Sverige föga beaktade eller fullkomligt okända *tankar*, som mycket slagit an på mig, och som äro värda att spridas långt utom Finlands gränser.

Det är några tankar angående *uppfosttran*.

Just denna fråga: ungdomens uppfosttran till goda människor och goda medborgare, är, det veta vi alla, i dessa dagar en af dem vi kalla »brännande», och detta i den grad, att den framdrages vid våra riksdagar, lifligt uppmärksammas i våra tidningar, ja, till och med göres till föremål för hela landets förböner, i det den genom det nyligen i alla kyrkor upplästa bönedagsplakatet lägges fram för hvarje man och kvinna i riket till behjärtande och eftertanke.

En hvar af oss, ej blott lärare och uppfostrare till yrket, utan alla, främst föräldrar, har därigenom fått till uppgift att söka motarbeta hvad jag skulle vilja kalla ligapojksnaturen eller rofdjuret i människan.

Människan är af naturen grym, själfvisk, egenlyttig. Det är en gammal sats och torde tyvärr vara bevisad.

Hennes mål är att nå »fullkomlighet», att bli god, kärleksfull, osjälvisk.

Hon har en lång väg att gå, innan detta mål uppnås. Och hon når det icke utan hjälp af många slag.

Den första hjälpen finner hon i uppfosttran.

Man misstar sig, om man inbillar sig att ett barn blir uppfostradt, emedan man skickar det i skolan!

Huru många föräldrar lägga ej sin uppgift på lärarens skuldror! Det är mycket bekvämt för dem. Men det straffar sig. Ty äfven om skolan *verkligen* söker uppfostra barnet och ej nöjer sig med att endast lära det läsa och skriva m. m., så är den uppfosttran tom, som ej understödes från hemmet, eller rättare som ej har sin fasta grund där.

Man får ibland höra en själfvisk, otjänstaktig, beräknande människa kallas »uppfostrad». Det borde i stället heta »illa uppfostrad». Ty uppfostrade bli barnen i alla hem.

Det gifves både god och dålig uppfosttran. Men sällan finner man en *systematisk* uppfosttran, byggd på insikt i hvad en god uppfosttran skall åstadkomma.

Och ytterst sällan finner man, att föräldrar förstå att begagna sig af det lefvande uppfostningsmaterial, som finnes rundt omkring oss: småsyskonen, djuren, växterna.

De äldre begå ofta det stora felet, att de *förmana* för mycket. De söka uppfostra barnen med bud och förbud. Således blott med ord.

Men barnet har ej nog endast af sedliga lärdomar. Det måste lära sig att *själf* tillämpa dessa i det dagliga lifvet. Ty det är ej nog att barnet afhåller sig från det onda; det måste i handling göra det goda, ej endast lyda, tala sanning, lära sig nyttiga saker, men aktivt, verksamt göra godt — mot växter, mot djur, mot syskon. Och dessa lefvande varelser äro just det bästa uppfostningsmateriel, när det gäller att dana människan, karaktären.

Ty lika visst som grymhet förvildar och i unga år gör hjärtat kallt och själfviskt, lika visst måste en god handling i det rättas tjänst, en omvårdnad för de värnlösa, ett försvar för oskyldigt lidande verka ej endast förädlande på det lätt mottagliga barnahjärtat, utan eggande, sporrande till nya handlingar af osjälviskhet.

Detta kallar jag sann bildning. En sådan visas ej genom examensbetyg och ofta tomma, andefattiga minnesläxor. Nej, bildningens sedliga värde beror af följdriktigt samband mellan lära och lefverne. Sederregeln betyder så föga, tillämpningen är allt.

En god uppfosttran skall lära barnet att från tidiga år ej blott veta det rätta, ej ens blott vilja det, utan framför allt att göra det.

Sådan uppfosttran nu är, blir det stygga ordspråket allt för ofta sanning: »hvar och en är herre öfver sin stackare.»

I sanning — ett verkligt ligapojksprogram!

Men när uppfosttran blir hvad den bör vara, då skall ordspråket lyda så: »hvar och en är den svages och spädes ömme vårdare och tjänare.»

Detta är det program, som skall skapa så att säga en ny jord med nya och bättre människor.

Många föräldrar tro vidare, att de kunna varaktigt inverka på barnen genom att tala

till deras känsla. Men känslan är hos stora och små en flyktig gäst; den rör dig i dag till tårar, och i morgon är du åter likgiltig och kall!

Nej, likgiltigheten, just den skall förvändlas till lugn, verksam, varaktig glädje i goda handlingar.

Och detta skall barnet lära från spädate ålder.

Ty, för att tala med Topelius, »ett frö utsås i ringhet och ödmjukhet: det grov i kärlek, det uppväxer i kraft. De sedliga makternas gång genom lifvet är sådan: de vidga sig utåt och inåt. Man börjar med att älska sin hembygds björk, och man lär sig af den att älska fäderneslandet. Barnet omvårdar en fattig fågel, och den vuxne får ett kärleksfullt öga för människolifvet och skapelsen. Det är den gamla liknelsen om senapskornet; låt oss taga vara därpå.»

Men det praktiska sättet att tillämpa denna uppfostningsmetod?

Hvarje fader och moder skall snart se, att alla goda förmaningar äro förspillda, om, som sagdt, barnet icke öfvas att tillämpa dem i handling.

Gör *frivillig* kärleksfull omtanka för andra till ett behof för barnet, låt det lära sig finna glädje i *frivillig* uppoffring för andra, för syskon, för lekkamrater, låt det lära sig att fritt och glädt dela med sig, sitt äpple, sin kaka, att alltid sammanknyta sina intressen med andras, och detta från tidigaste år, så att själfviskhet och »ha-begär» — jag finner ej något mera expressivt ord — knäckas, lär det att finna sin stolthet och ära i att skydda och försvara varelser, ömtåligare och svagare än det själf: och af detta barn skall bli en osjälvisk, hjärtefin, rättänkande människa, som alltid är redo till handling i det godas tjänst, en människa, som skall lefva ett lif i kärlek.

Det är här Topelius, barnens vän, dess mest älskade författare, gifver den finger-visning, som synes mig så ypperlig.

Topelius är en varm vän af allt skapadt, af hela naturen. Han är öfvertygad om, att människan är solidarisk med världsaltet; han betonar ofta, huru människan bör visa aktning och vördnad för hela Guds skapelse, för hvarje djur, hvarje växt.

Själf är han varm djurvän, och å hans hem, Björkudden, omhuldade ömt alla djur och fåglar. Att han är en varm vän af djurskyddet säger sig själf.

Högst af allt älskar han dock sitt land och sitt folk. Och hans sorg är stor öfver den grymhet och förvildning, som finnen så ofta visat.

Hvarför, frågar han med smärta, skall främlingen räkna oss bland de råa och grymma folken?

Hvarje resande, som kommer till Finland, häpnar öfver den misshandel, som hästen, oxen, hunden utan anledning få undergå, och förvånas öfver folkets råa seder.

Hvar finna medel häremot?

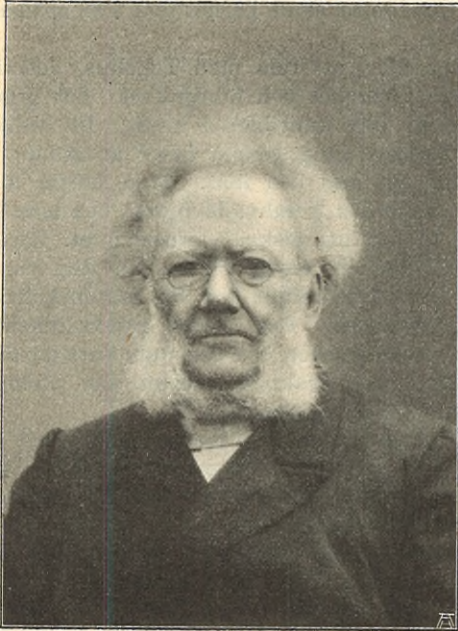
De finska lagarna bjuda icke straff för djurplågeri. Man har därför försökt upp-rätta frivilliga djurskyddsföreningar, och man utgifver en tidning i detta syfte, som heter »Rättvisa mot alla».

Ack, säger Topelius, »våra djurskyddsföreningar räcka ej till för vårt program, räcka ej till att skaffa rättvisa åt alla, äfven fågeln i boet, hvars ägg och ungar okunniga, elaka barnahänder röfva.»

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Till
Henrik Ibsen

Den 20 mars 1898.*

På bokskåpets öfversta hylla
en solstråle dröjer än,
där lyser ett namn i guldtryck,
ett namn på en kär gammal vän.
»Per Gynt» där står. I mitt sinne
minnena vakna på nytt —
i soffan jag sitter och drömmer
om ungdomstider, som flytt.

Hur väl jag minnes den dagen,
när första gång jag dig såg!
Bland några nötta romaner
i pappas bokskåp du låg.
Och jag slog upp och läste
helt tanklöst några ord — —
Den kvällen Homeros fick hvila
i ostördt lugn på mitt bord.

Men när jag min lampa släckte,
därute det dagades re'n.
Se'n låg jag vaken i tankar,
tills sol in i rummet sken.
Så blef, trots fel och brister,
min ungdomshjälte du,
men Solveig min första kärlek —
den är jag trogen ännu.

Men minnena jaga hvarandra,
min hela vänkrets jag ser:
fru Inger, Brandt och Jarl-Skule —
det blir allt fler och fler,
och undrande jag skådar
på nytt deras segerlopp.
Men åter de blekna och svinna
som stjärnor, när sol går opp.

* Då Idun med anledning af den store dikta-
rens 70-års födelsedag här bringar hans allra
senast tagna porträtt, som vi just anskaffat
från Kristiania, låta vi det åtföljas af en
dikt, som för ändamålet till oss insändts. Loc-
kande skulle nog äfven ha varit att i detta sam-
manhang ägna en öfversikt åt ett författarskap,
som i dramats form gjutit så många fullödiga
kvinnogestalter, men utrymme och omständighe-
ter ha ej medgifvit det. Anna Wahlenberg, Hel-
len Lindgren m. fl. personer ha för öfrigt i Idun
behandlat åtminstone de senare af diktarens
dramer, efter hand som de framträd, och få vi
till dessa tidigare studier hänvisa dem, som nu
vid märkesdagen önska mera ingående dröja vid
Henrik Ibsens litterära gärning. Red.

Ty bakom det skiftande tåget
ett vördigt hufvud jag ser,
som djupt ur sitt spanande öga
en tankfull blick mig ger.
Och ännu en hågkomst fjättrar
mitt sinne med tvingande band
och för mig på tankens vingar
till konung Håkons land...

Med Lunds studenter jag dragit
till Norge på sångartåg
att hälsa de norske bröder
i tonernas brusande våg,
i Kristiania vi sjungit
och skördat ära och guld,
publiken var »begeistret»,
den gången var lyckan oss huld.

En dag på Carl-Johans gade,
där böljgången stridast går,
med en kamrat under armen
och käppen i hand jag står,
omkring mig folkströmmen brusar
sin växlande melodi
och fladdra som brokiga fjärlar
förtrollande norskor förbi.

Då — rätt som det är — uti hopen
en liten gubbe jag ser,
som djupt ur sitt spanande öga
en tankfull blick mig ger.
Besynnerligt! Den blicken,
jag sett den förut — men när?
Då som en blixst det slår mig:
»Henrik Ibsen det är!»

Det är han, den store skalden,
som satt mitt hjärta i brand!
Jag glömmer hopen omkring mig
och står med mössan i hand.
Ett ögonblick var det — det nästa
han skymdes af folkhopens våg,
men länge se'n dess jag tankfullt
efter den gamle såg.

* * *

Så skymta de växlande minnen
förbi mig i yster dans
och binda bland tättnande skuggor
sin doftande vallmokrans.
Där borta på hyllan ännu
dröjer en svag reflex,
»Per Gynt» jag tycker mig skönja.
I nästa sekund den släcks.

Från soffans hörn jag mig reser
och börjar gå af och an.
Och tankfullt jag undrar och spørjer:
»Hvem är han då, denne man,
som utan att svindla, kan stirra
i själslifvets dunklaste schakt?
Hur fick väl hans aning vingar
och tanken sin skapande makt?»

Vid fönstret jag stannar i dagern
af skymningens svinnande ljus,
mot mörknande rymder jag stirrar
från gatans skymmande hus.
Bland stjärnor, som tändas däruppe,
jag svar på min fråga får:
»Gloria in excelsis»
i bländande eldskrift där står.

Finn.

«Mödrar emellan.»

Ett meningsutbyte om barnavård
och barnuppfostran.

Femtio kronor i præmier.

Från en ärad insändarinna, själf ung mo-
der, ha vi mottagit följande skrivelse,
hvars innehåll närmast torde intressera mö-
drarna:

Länge har jag tänkt fråga, hurvida ej Idun,
som upptagit så många för oss intressanta äm-
nen till diskussion, också nu ville öppna sina
spalter för några inlägg i barnskötsel- och barn-
uppfostringsfrågan. Säkeri finnes det mången
oerfaren moder, som i likhet med mig med stort
nöje och intresse skulle inhämta andras större er-
farenheter, särdeles om de kunde gifvas i den mera
personliga stil, som t. ex. en sådan anordning
som vid »Klädpenningfrågan» (i Iduns örgång
1896) medgifver. Allra treftigast skulle det vara,
om så ordnades, att insändarne beskrefte sina
barn, eller något af dem, deras utveckling från de
första månaderna, deras skötsel, klädsel etc. Man
kunde då få många tvifvelaktiga punkter belysta
från flere håll. Ville Idun upptaga mitt förslag,
som ju nu blott är en formlös hemställan, blefve
det nog omsatt till något lika intresseväckande som
t. ex. »Hushållspenning» och »Klädpenningfrå-
gorna».

Denna idé synes oss väl värd att taga fasta
på, och vi tro som insändarinnan, att dess
realiserande skulle vara till gagn och hug-
nad för många. Vi inbjuda därför härmed
alla mödrar till ett meningsutbyte om barnavård
och barnuppfostran, uppmanande en och hvar
att insända sina personliga erfarenheter i sa-
ken, hvarvid den af insändarinnan här ofvan
föreslagna framställningsmetoden helt visst
med fördel kan beaktas. Som vi räkna
på talrika insändare, bedja vi dem dock alla
söka till omfånget begränsa sig så mycket
som möjligt, utan att de därför behöfva säga
mindre i sak, fasthållande den gamla grund-
satsen: kort och godt! Alla äro välkom-
na, och ingen må anse sitt strå för ringa
att dragas till stacken.

För att gifva ytterligare en eggelse utöfver
den, som redan själfva ämnets vikt bör in-
nebära, utfästa vi för de i denna fråga in-
gående skrivelserna

femtio kronor som præmier,

om hvilkas utdelande våra läsarinor själfva
få omrösta, sedan vi i sinom tid förklarar
meningsutbytet avslutat.

Och nu med friskt mod till verket, ärade
läsarinor! Vi vänta ett böljesvall af »in-
sändare» från alla kompassens kanter och
skola ej töfva att meddela dem, efter hand
som de inkomma.

Red. af Idun.

«Familjemeddelanden.»

Under rubriken »Familjemeddelanden» ha vi
anslagit en bestämd plats på andra sidan i vår an-
nonsbilaga för s. k. legala annonser och för dem fast-
ställt ett pris, som rätt mycket understiger vårt
annars beräknade annonspris, eller för födelse-,
förlofnings- och vigselannons kr. 1: 50
och för dödsannons inom ram kr. 5: —
ett pris som måste betraktas som synnerligen mode-
rat, då hänsyn tages till vår upplagas ovanliga
storlek och den jämna och utbredda spridning till-
kännagifvandet därigenom erhåller.

Redaktionen af Idun.

Ett hems möblering.

För Idun af *E. G. Folcker*.

II. Gamla möbler och nya.

Då ett ungt par skall till att sätta bo, plägar deras första och intressantaste angelägenhet vara att gifva sig ut och »se på möbler». Deras åsikter om hvad de behöfva och vilja hafva äro vanligen ganska sväfvande. Han har för sig, att han skall hafva en bekväm möbel för sitt skrif- eller

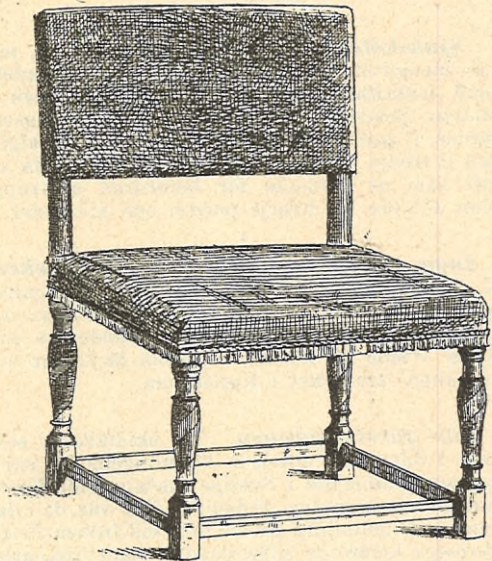

Fig. 1. Stol från 1600-talets midt (Gripsholm).

arbetsrum, ett vackert skrifbord, en stilig chiffonier, en mjuk hvilstol, och kanske tänker han också på matsalens buffet och det stora matbordet med utdragsskifvor och ett dussin stolar eller mer för blifvande »mid-dagar». Hon drömmer om en elegant och vacker salong och svärmar måhända för ett förtjusande sött litet rum för sin egen del. Båda ha de för ögonen »föräldrarnas» hem

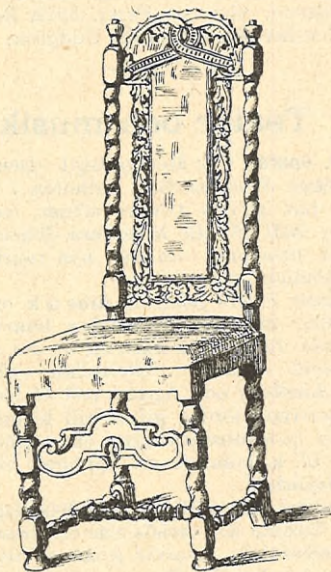

Fig. 2. Stol från 1600-talets slut.

eller några vänners, som särskildt slagit an på dem genom vackra och trefliga anordningar, så vida de ej äro så själfständiga att de vilja »ha det olikt alla andra». I förra fallet kunna de vanligen få sina önsknningar uppfyllda genom att välja bland någon af våra stora leverantörers rika lager, i det senare skaffa de sig gärna »särskilda ritningar» eller se de sig om hos »antikhandlarnes».

Vår tid kännetecknas som bekant i möbelkonsten af en aldrig förr anad »stilenlighet». Stil har visserligen alltid funnits, men skillnaden på vår tid och föregående

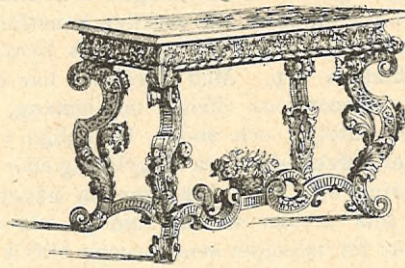

Fig. 3. Bord från 1600-talets slut.

tider är den, att dessa hade hvar sin stil, men vi hafva alla deras på en gång och ingen egen.

Vårt unga par skall således öfverallt såväl hos möbelhandlaren som hos antikhandlaren befinna sig i valet och kvalet mellan renässans och barock och rococo och gustaviansk och empire, hos den förra i mer eller mindre trogen imitation, hos den senare kanske äkta, kanske också icke. Inför ett dylikt »embarras de richesse» är det icke lätt att bestämma sig, och den ledning man får af upplysningen, att renässans och barock endast duga för matsal och herr-rum, rococo och gustaviansk stil endast för salongen, bör endast förbrylla ännu mera, ty man vill ändå gärna tro, att 1700-talets människor äfven hade matsalar likasom att 15- och 1600-talens njöto behaget af något rum, som kunde motsvara vår salong.

Denna stilenlighet har emellertid blifvit så inpräntad i vårt medvetande nu för tiden, att det kan synas högst olämpligt, ja förmätet att uppträda emot den. Och dock är det säkert, att intet kan vara mera hinderligt för en bostads trefnad, intet mindre passande för våra vanor och behof. Den har sin egentliga upprinnelse i den kärlek till gamla saker, möbler och andra konstföremål som, från att ha närts af några få samlare och konstälskare, i vår tid spridit sig i allt vidsträcktare kretsar. Denna kärlek är i sig själf all ära värd. Den sammanhänger med pieteten för föräldrarnas minne och hemmens traditioner; och hvar och en som har en sådan pietet, har också erfarit en glad tillfredsställelse af att äga kvar något bohagsting, som påmint om barndomens dagar, som funnits i farmors

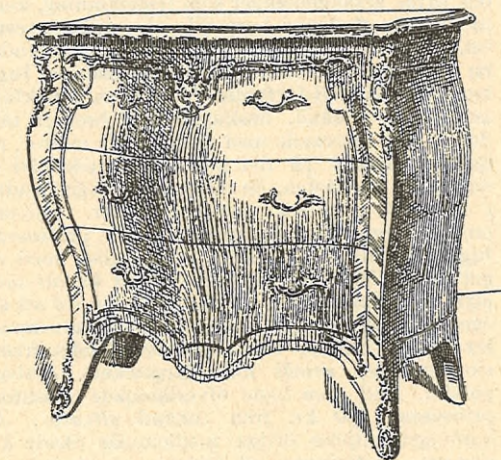

Fig. 4. Byrå från 1700-talets midt (rococo),

eller morfars ägo. Denna kärlek är också ära värd därför, att den innebär ett uppskattande af gamla tiders gedignare och ärligare arbete inom konstslöjdens liksom

inom andra områden. Hvar och en som »har sinne» för det gamla, har erfarit förnöjelsen af att se och handtera ett bohagsting, som tillkommit under en samvetsgrann handtverkarens händer till skillnad från det som framtröllats mellan maskinens kuggar och hjul.

Jag är dock rädd för, att den omtalade pieteten ej är så synnerligen allmän, härpå tyda åtminstone dessa massor af präktiga gamla möbler och dylikt, som uppfylla »antikhandlarnes» i våra dagar så talrika lokaler. Här samlas ifrån tusen hem åldrigt bohag, rikt på minnen, för att spridas till åter tusen andra hem, för hvilka dessa

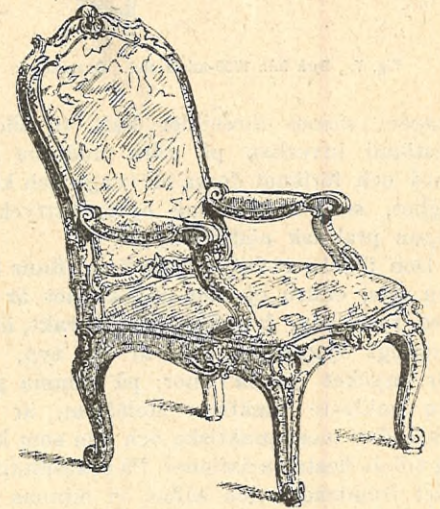

Fig. 5. Stol från 1700-talets midt (rococo).

minnen äro okända och likgiltiga. Här äro också de sälla jaktmarkerna för alla dem, som spåra upp »antika saker» vare sig därför att de tycka om dem för deras egen skull eller därför att det är modernt att hafva dem i sina rum.

De antika möbler, hvilka hos oss förekomma i handeln, äro ytterst sällan äldre än från 1600-talet. En dylik pjäs från Vasatiden är redan genom sin ålder en museisak. Den vanligast förekommande 1600-tals-möbeln är det stora skåpet med dubbeldörrar och fötter i form af kulor eller päron. Dessa präktiga gamla skåp voro bland de föremål som först åter kommo till

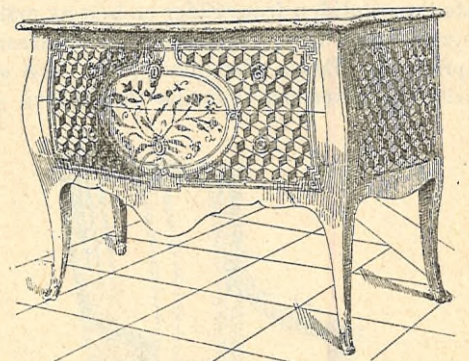

Fig. 6. Byrå från 1700-talets midt (rococo).

heders, då för en tjugu år sedan eller mer smaken för det gamla vaknade; i långa tider hade de varit förvisade till herrgårdsvindar eller bondstugor och afstodos gärna för tiondedelen af hvad de senare betingat i marknaden. Det synes, som om de redan nu åter skulle börja draga sig tillbaka i obemärkthet, förjagade af senare stilars lättare möbelformer. Men de förtjuna att hållas i ära både såsom minnen från vår storhetstid och såsom användbara för många ändamål i ett hems både ekonomi och deko-

ring. Från samma tid förskrifva sig dessa långsträckta bord, ofta med utdragsskifvor och med ytterst kraftiga former, hvilka, ehuru de ej förekomma så ofta som de stora

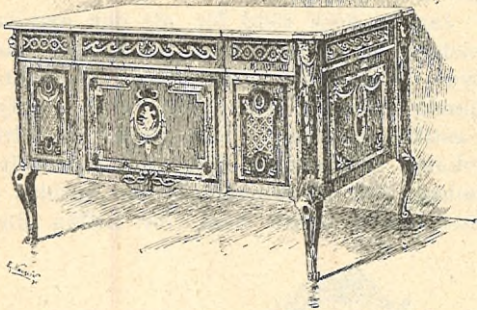

Fig. 7. Byrå från 1700-talets slut. Gustaviansk.

skåpen, såsom förebilder haft en alldeles bestämd inverkan på våra moderna matbord och förlänat dessa en tyngd och klumpighet, som åtminstone ej är uttryck för någon praktisk nödvändighet.

Den äldsta stolstyp, som ännu finns kvar i en viss, ehuru ej stor myckenhet är den med raka ben, firsidig sits och rakt, äfven firsidigt ryggstöd. Det är en typ, som har mycket gamla anor; på samma gång den enklaste tänkbara stolsform, är den också den mest praktiska och den som lånar sig till de flesta variationer. På sextonhundratalet framträder den sådan vi minnas från några af de gamla rummen i Gripsholms slott; i våra dagar har den synnerligen ofta upptagits såsom salsstol. En senare stolsform, den högryggade med skulpterad rygg är ett minne från vår Carolinska tid; äfven den har i vår tid varit högst populär såsom matsalsstol. Den förekommer ganska allmänt gammal, men har också kopierats i mångfaldiga variationer, af hvilka den så kallade Vålastolen är mest känd, för att ej säga ökad. Dess popularitet är väl egentligen att tillskrifva dess rätt dekorativa form, ty om den passade för de första 1700-talens prudentliga herrar och damer, är den hvarken praktisk eller bekväm för våra mera ogenerade bordsseder.

Ju längre fram åt 1700-talet, desto rikare arvet af alla slags möbler och bohagsting. Med rococotiden framträder en helt ny möbel: byrån, eller vann åtminstone en allmännare spridning. Dessa eleganta pjäser med sina svängda linier och buktiga ytor hafva ju i

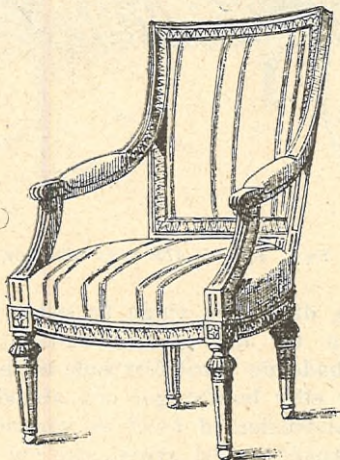

Fig. 8. Stol från 1700-talets slut. Gustaviansk.

våra dagar återvunnit en popularitet, som väl kan jämföras med den de ägde i deras egen tid. Det var icke så länge sedan som en »bosättning» äfven på rätt anspråklösa

villkor knappast ansågs fullständig, så vida ej en »kupig byrå» fanns med för salongen. Smaken för dessa möbler är också förklarlig nog; deras eleganta former, de ofta rika inläggningarna, bronsbeslagen och marmor-skifvan göra dem till verkliga konstföremål i jämförelse med vår egen tids byråar af dragkistans typ. Med byråarna har också följt rococotidens öfriga möblemang, dess soffor, fåtöljer och stolar, behagliga i sina former, effektfulla i sin förgyllning eller hvitlackering och mera bekväma än någon annan tids möbler så när som på vår egen. Det är för salongen som rococo blifvit mod i våra dagar, och det är därför i dess elegantaste utveckling som den egentligen kommit till oss; men äfven i dess enklare och enklaste former är den värd att taga vara på, och jag vill härmed erinra om dess »hvita möbler», hvilka förtjäna användning i ännu högre grad än de nu hafva. Dessa hvita möbler, som äfven äro typiska för de följande stilarnas, den gustavianska och empirens, enklare bostadsinredningar, äkta svenska till sin karaktär, träffas ännu talrikt i allmogens hem och i städernas arbetarebostäder, och utan att vilja missunna dessa deras

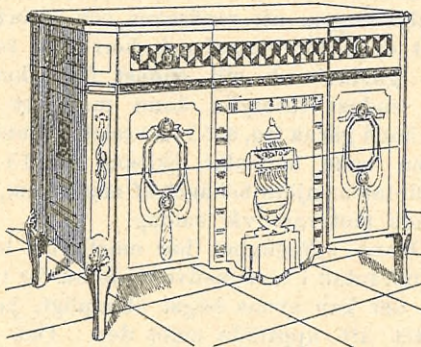

Fig. 9. Byrå från 1700-talets slut. Gustaviansk.

ägare, skulle man dock kunna önska, att de blefve oftare använda i interiörer med högre bildningsanspråk i stället för de dåliga och smaklösa »valnötmöbler i renässans», som alltför länge satt sin godtköpsstämpel på dessa.

(Forts.)

Ur notisboken.

Bazaren för Stockholms Internationella Lärarinnehem å Hötel W6 Continental den 15 och 16 dennes var synnerligen lyckad i fråga om såväl arrangemang som feststämning, kommers och af denna beroende ekonomiskt resultat. Rikliga gåfvor hade inströmmat, bland andra en mängd af drottningen och prinsessan Ingeborg egenhändigt förfärdigade arbeten. Smakfullt anordnade i stånd, beskuggade af brokiga tätdukar och smyckade med orientalska mattor, utbjödes varorna på det mest förledande sätt af damer ur societeten, de flesta af de yngre klädda i färgrika, pittoreska nationaldräkter. Till och med bazarens unga skyddspatronessa, prinsessan Ingeborg, klädd i blått i två nyanser med en gul ros vid bröstet samt en vinröd kapott med plymer i samma färg, aktade icke för rof att ett ögonblick afbryta sin glädliga rond för att innanför disken i konst- och antikvitetständerna fresta sin furstlige gemål med färgläckert, dyrbart porslin. Med egen hand öfverlämnade dessutom prinsessan 500 kr. från »okänd givare». Af konungafamiljens öfriga medlemmar ökade konungen, hertiginnan af Dalarne samt prinsen och prinsessan Bernadotte de köplystnes antal. Blomsterstånden var synnerligen originellt: mot en bakgrund, framställande Neapels golf, aftecknade sig en farkost med gul- och hvitrandiga segel, rosenlindade rår och en svällande, spirande, doftande last — en levande illustration till Levertins poem »En båt med blommor». Osterian bjöd på vin och sydfruktur, buffeten på smakliga

små mellanmål och kinematografen på nyheter från gator och torg. Mandolinernas smältande och regementsmusikens lifliga toner omväxlade med fru Dagmar Möllers och ingenjör Wawrinskys välljudsrika sång. Och det hela var insvept i en strålfod af elektriskt ljus — en symbol till de ljusnande framtidsutsikterna för det högeligen sympativärda Lärarinnehemmet.

Bekant stockholmska afiden. I sitt hem i hufvudstaden afled den 4 dennes en i vida kretsar bekant personlighet, änkefru *Eugenia Kahn*, hilken gjort sig ett känt namn genom sin utomordentliga skicklighet i konsten att lägga in gurkor. Utom denna sin skicklighet var den afidna värderad för sitt älskliga väsen och sin fina musikaliska bildning. Hon var vid sin död något öfver 71 år gammal.

Sjuksköterskorna resa billigare. K. m:t har medgifvit att å Fredrika Bremer-förbundets byrå inskrifna sjuksköterskor må vid resor å statens järnvägar från eller till tjänstgöringsort färdas i andra klassens vagnar mot half afgift och i tredje klassens vagnar mot enahanda afgift som är gällande för befordran af trupp, eller 1½ öre för hvarje person och kilometer.

Inga flickor vid allmänna läroverken. K. m:t har afslagit stadsingenjör H. Thedenius' och handlanden G. A. Wiebes ansökningar om tillstånd för deras döttrar Viola Thedenius och Alice Wiebe att inskrifvas såsom lärjungar vid allmänna läroverket i Karlskrona.

För första gången. Vid skidtäflan i söndags i Sundsvall utdelade Föreningens för skidsporten främjande i Sverige medaljer för första gången till kvinnliga täflande. Det var då i damernas längdtäfling på en half mil fröken *Frida Bergman* hemförde silfvermedalj samt fröknarna *Gunhild Brodin* och *Svea Bergman* bronsmedaljer.

Af prinsessan Karadja, född Smith, har i dagarne utkommit ett skådespel i tre akter, benämndt »*Segel*». Af samma författarinna, som nu debuterar på svenska språket, är jämväl under tryckning ett skådespel i fyra akter, hvilket lär komma att erhålla titeln »*Konsekvenser*».

Tolf läkarämnen. Tolf kvinnor studera för närvarande vid Karolinska institutet i Stockholm, nämligen Elin Beckman, Sigrid Engström, född Molander, Signe af Klintberg, Signe Knoch, Inez Laurell, Mathilda Lundberg, Maria Myhrman, Ada Nilsson, Siri von Porat, Julia Rosenbaum, Alma Sundkvist och Gärda Uddgren.

Teater och musik.

Kongl. operan har återupptagit »*Den stumma*» med fröken *Strandin* från balletten i titelrollen. Operan har gifvits aftnar, men som vi ännu ej haft tillfälle öfvervara densamma, måste vårt uttalande om den nya repisen anstå till kommande vecka.

— *Ibsens 70-års jubileum* firas å k. operan med en matiné instundande söndag, hvarvid uppföras fjärde och femte akterna ur det storslagna skådespelet »*Brand*». Titelrollen utföres af hr *August Lindberg* och Agnes' roll af hans fru.

— I morgon lördag gifves till förmån för hofkapellets pensionsinrättning en symfonikoncert, hvarvid bl. a. kommer att uppföras Beethovens Pastoralysymfoni.

— Matiné gifves Marie bebådelsedag å k. operan till förmån för artisternas och literatörernas pensionsförening, hvarvid kommer att uppföras det spanska dramat »*Romeo och Julia*» med följande rollbesättning: Romeo hr *Palme*; Julia fröken *Janson*; Capuletti hr *Örtengren*; munken hr *Envall*; Conrad af Arles hr *Södergren*. Den uvertyr, hvarmed konsertafdelningen börjar, kommer att anföras af förste hofkapellmästaren Nordquist. Duett ur »*Kärleksdrycken*» utföres af fru *Edling* och hr *Forsell*. Aria ur »*Oberon*» sjunges af fru *Östberg*. Josef Dentes opera-comique »*I Marocko*» kommer att anföras af kompositören själf.

Herr Emil Hillbergs recett å Vasateatern i måndags afton, till hvilken en fulltalig och utvald publik hade mött för att betyga vårt lands främste sceniske konstnär sitt tack för nu tjugufemårigt arbete, blef till en sannskyldig och välförtjänt

Väggohyra, Mal och Bakterier utrotas af **Aktiebolaget Desinfection**
i rum, fartyg o. bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler.
Rikstel. 34. — Kontor: 11 A. Vestra Trädgårdsg. 11 A. — Allm. Tel. 74.

triumf. Konungen, prins Carl och prinsessan Ingeborg bevistade föreställningen och deltog lifligt i de stormande ovationerna för jubilarerna.

Denne hade för sin hedersdag valt en uppgift, fullt värdig de stora förutsättningarna. Det var Ibsens mäktiga skådespel »Kungsämnena», som här ej uppförts sedan Nya teaterns dagar; och det var biskop Nicolas dämoniskt storslagna, högt kräfvande roll hr Hillberg tagit i sina händer. Han gaf den ifrån sig, utmejslad till ett fullödigt konstverk. Det var en gripande, nästan brutal realism öfver den ränksmidande, hatfulle gamle kyrkodespoten, och särskildt döds-scenen i tredje akten gjorde det mäktigaste intryck. Efter denna inropades och hr Hillberg, under bravorop och smattrande applådsalvor, ett otaligt antal gånger, medan scenen rundt om honom fylldes med blommor och väldiga lagerkransar.

Stycket i sin helhet var för öfrigt verkningsfullt uppsatt, med fin stilkänsla och smak, och de mera betydande rollerna fingo ett ganska förtjänstfullt utförande. Hr de Wahls Håkon nådde väl icke alltid fullt upp till den ungdomligt trovissa konungslighet, inför hvars hänförande strålgans alla tvi-flets skuggor vika, men i sina bästa ögonblick gaf han god illusion. Med intagande innerlighet utförde fröken *Gottschalk* hans konungsliga unga vif Margareta, och som Skule Jarl fann hr *Svenberg* verkningsfulla uttryck för de Saulstrider, som sönderslita denna mäktiga tvi-farsjäl.

Det värdefulla programmet gifves nu hvarje dag tills vidare och bör ses af alla, som älska en upphöjd konst.

Ossip Gabrilowitsch, den unge — han är ej mer än 20 år — ryske pianisten, gaf i måndags konsert i Musikaliska akademien inför en publik, som kunde hafva varit talrikare, men näppeligen mera entusiastmerad, särskildt under senare hälften af konserten. Det är gifvetvis svårt att komma omedelbart efter en så alltigenom gedigen och fin konstnär som mr Borwick, hvilken nyligen lämnat oss. Att Gabrilowitsch det oakadt lyckades intressera och värma sin publik, visar i allt fall, att han sitter inne med en del egenskaper, som göra att man har rätt hoppas, det han, en gång fullt utvecklad, skall varda en pianist af framstående rang, fullt värdig sin store lärare Rubinstein, såsom hvars närmaste arftagare på konstens område han ju redan af många be-tecknats. Af det brokiga programmets många nummer anslogo särskildt Chopins Nocturne i dess-dur och Scherzo i h-moll, Rubinsteins målande och förträffligt spelade Barcarolle samt Liszts ungerska Rhapsodi nr 6. Hr G:s föredrag är stundom rent af tändande, anslaget både mjukt och kraftigt, om ock ej alltid korrekt, oktavpassager och löpningar ovanligt jämna, men uppfattningen af de olika kompositionerna kanske ej alltid den riktiga. Publiken, som från början förhöll sig något reserverad, tinade snart upp och hyllade den unge konstnären med de lifligaste applåder och mångfaldiga inropningar, hvilket denne å sin sida gengäldade med flere extranummer. — En andra konsert skulle gifvas som i går torsdag.

Fru Dagmar Möllers andra svenska romansaf-ton i Vetenskapsakademiens hörsal fredagen den 11 mars utmärktes genom ett fångslande program samt en lifligt intresserad publik. Med för henne karaktäristisk smak, expression och musikalisk intelligens föredrog konsertgifverskan uteslutande romanser af de hvarandra i mångt och mycket så himmelsvidt olika kompositörerna A. F. Lindblad och Wilhelm Peterson-Berger. Hvad den förres melodiskt fagra små visor beträffar, var fru Möllers återgifvande af de dramatiskt liffulla »Hon vill ej sjunga mer» och »Skjutsgossen på hemvägen» afgjordt öfverlägset hennes lösning af de rent lyriska, mera sentimentala uppgifterna. Mest sig själf, full af eld och temperament, var dock sångerskan i den moderna tonsättarens verk, företrädesvis i den pikant naiva »Solen skiner» samt den älflikt fladdrande och eteriska »Titania». På grund af hr W. Stenhammars hastigt inträffade sjukdom utfördes, i stället för de annonserade pianostyckena af Lindblad, Peterson-Bergers effektfulla »Suite för Violin och piano», op. 15, af konsertmästaren Tor Aulin och kompositören, som dessutom ackompanjerade sin egen insats i programmets vokala del, hvarjämte fru Möller smakfullt skötte äfven pianostämman till Lindblads sånger.

Den lille skrifvaren.

Novell för Idun af Petra H.

(Forts.)

Inte förrän på det allra sista hade hon förstått den lille skrifvarens känslor, hon hade nästan velat bita tungan af sig, om hon därigenom kunnat få tillbaka alla vänliga ord, alla sina omsorger, som gifvit näring åt hans hopp. Men när hon icke kunde det — ja, hvad var väl att göra eller säga annat än sanningen,

När Edvin kom in på sitt rum, satte han sig vid skrifbordet, lutade hufvudet i händerna, tänkte och tänkte, medan hans ögon svedo och hans hufvud brann.

I många månader hade han tänkt på ingenting annat än henne, så skulle det alltid förblifva, han visste det, men, o Gud, med hvilka kval!

Han reste sig häftigt. Utan afsikt stötte han med armbågen ned den lilla blecklådan, som stod olåst på bordet. De få silfverslantarne rullade utefter golvet, en enda värdefull sedel låg kvar i locket. Han såg på det med röda torra ögon. Då var det som hans olycka i hela dess vidd med ett slag krossat honom. Högt stönande sjönk han ned bredvid den lilla återstoden af sin skatt och låg så, tills mörkret föll på, ja, tills den nya dagen grydde.

Det hvirflade om i hans hjärna, Karin, hans resa, skatten . . .

När det började ljusna, reste han sig upp med ansträngning, gick till skrifbordet och skref tre bref med sin vanliga prydliga stil och dess olika storlekar.

Det ena var till kronofogden. Han tackade för de gångna åren och bad kronofogden förlåta »det obehag han nu vållade honom.»

Det andras öfverskrift löd: Min ädle välgörare, välborne Herr Kapten. Han bad sin ungdoms oförgätlige beskyddare och lärare som en ringa gård af tacksamhet mottaga de kartor, böcker, handskrifna uppgifter och kataloger, som funnos i hans ego. Det tredje brefvet var till henne.

Dyraste mamsell!

Kanske gör jag härmed någon sorg. Men var icke bedröfvad. Det är icke bara för min stora kärlek skull, som jag söker döden. Det är också något annat. Jag önskar Eder lycka och trefnad.

Ödmjukast och tacksamligen tecknar.

Edvin Petterson.

Sedan gick han ned till sjön. Det var kallt och rusligt före soluppgången. Han hade intet ytterplagg och skakade af köld, när han kom ned till ångbåtsbryggan. Förgäfves sökte han knäppa igen sin tunna lilla rock.

Långsamt gick han ut på brohufvudet, såg ned i det klara gröna vattnet liksom för att utforska det, höjde så sina stora svarta ögon mot himlen, knäppte samman händerna och hviskade: »Jag kan icke lefva, nej, jag kan icke lefva.»

Med ett hopp, lika konstnärligt utfördt som någon af hans geografiska uppslagskataloger, störtade han sig i hafvet.

Han kom ögonblickligen upp till vattenytan, men långt ute i strömfåran. Han var en god simmare, ja, till och med utomordentligt god, och hans vanförhet besvärade honom aldrig i vattnet.

Han tog några långa kraftiga simtag och tänkte, att han dog en härlig död, dog som en man.

Han hade varit en liten krake i all sin da'r, en stackars krympling, som smugit sig längs husknutarne, bildligt taladt, och nu . . .

Den uppgående solen lyste på ett blekt, men lyckligt ansikte, hvars uttryck var stolt tillförsikt, själförtroende och kraft. Vågorna, som emellanåt spolade öfver hans hufvud, verkade endast uppfriskande. Allt längre och kraftigare blefvo hans simtag. De och strömmen förde honom långt ut på fjorden.

Men så småningom blefvo hans krafter uttömda, och då han kände det, svek honom hans mod. Hans lemmar började stelna af köld, och han fruktade hvarje ögonblick att sjunka. Ja, fruktade. Det bleka ansiktet återfick sitt förskrämda uttryck. All hans kraft sjönk samman i vanmakt, han kände, huru döden med kalla armar drog honom ned, hur vågorna slog samman öfver hans hufvud, hotande att kväfva honom. Förtviflad mätte han afståndet till nästa holme, som en vansinnig började han fäkta med armarne, skrikande på hjälp. Men ingen hörde honom. Med ett sista nödrop, som knappast var en hviskning, sjönk han ned i djupet.

Några fiskare, som i detsamma seglade om närmaste udde, sågo honom sjunka och fingo utan svårighet upp den medvetlösas kroppen. De återkallade honom till lifvet, men det dröjde länge, innan han gaf dem besked om hvem han var. Med vidöppna ögon satt han lutad mot masten och med ett uttryck, som om, han såg in i det fördolda. När de lade till vid sitt läge endast en half mil från kronofogdens boställe, spratt han till och började tala fort och ifrigt. Han tackade dem, för att de räddat hans lif, han hade tagit sig ett bad på morgonen och kommit för långt ut i strömfåran.

Han bad att få veta deras namn och lofvade skicka dem penningar. Sedan gick han i land den ginaste vägen hem; han visste icke hvad klockan var, och han vågade icke fråga, men han hyste ett feberaktigt hopp att hinna fram, innan de funnit hans bref, innan hon . . .

Sista biten sprang han, sprang som en vansinnig, utan att se sig för, snafvade och föll omkull, reste sig och snafvade åter.

Det svartnade för hans ögon, hans händer blödde, kläderna voro sönderriffna, men han fortsatte att springa, uppför trappan in i sitt rum. På hans bord lågo brefven orörda. Med ett skrik af lättnad föll han omkull på golvet afsvimnad.

I många, många veckor stod sedan döden vid hans hufvudgård, i feberysel såg och talade han med ingen annan än honom och när anfallen voro öfver och han låg maktlös, längtade och saknade han honom, som han en gång fruktat.

Och han längtade, att denna känsla af trötthet, som tycktes honom en hvila, skulle vara alltid, i evighet.

Hans bref blefvo lästa, kronofogden fick tårar i ögonen och hans fru grät en hel dag, men mest grät den lilla mamsell Karin.

De talade om den snälle Petterson, huru god och tjänstvillig han alltid varit, och hur de saknade hans tunga och ändå skygga steg.

Bland nu befintliga Cacaosorter intages säkert förnämsta platsen af

HULTMANS CACAO

Guldmedalj

vid 1897 års Konst- och Industriutställning i Stockholm.

CAKES
 Fullt jämförbara med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i huvudstaden.

FÖRSÖKI
 Kongl. Hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

C. W. SCHEUMACHER
 Kongl. Hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisKurant.

Och de vårdade honom så väl, att han till slut började repa sig och icke längre såg eller talade med döden. Då lade de omsorgsfullt samman hans bref och böcker och papper öfver dem, så att han aldrig skulle behöfva veta, att de visste någonting. Kronofogden kom in, satte sig på hans sängkant och sade, att han måste skynda sig att blifva frisk, om inte »verket» skulle gå öfverända. Han gaf honom en tjock bok om ryktbare mäns resor och mamsell läste den högt för honom, då han orkade höra.

Kronofogdeskan såg öfver hans garderob, lagade, stoppade och gjorde nytt. Hon klappade honom på handen och sade:

»Min käre gosse!»

Edvin måste vända sig mot väggen, för att de icke skulle se, huru han grät — af glädje öfver deras godhet.

När mamsell Karin skulle resa hem — för alltid — kände han det mycket, mycket tungt, men log genom tårarne, när han sade henne farväl och önskade henne med bruten stämma all den lycka jorden kan gifva. Han gaf henne i afskedsgåfva sin vackraste resebrefskrifning med fina kolorerade planscher och skref själf dit hennes namn. — Några dagar senare fick han stiga upp och sitta på förstuvisten i den milda septembersolen, som lyste öfver trädens gula och röda löf.

Kronofogdeskan satt bredvid honom med sin stickning, men hon talade icke mycket, själf orkade han ej. Han kände sig som ett litet, litet barn och han fick oupphörligt tårarne i ögonen, antingen hon svepte filten tätare omkring honom eller bjöd soppa eller han såg solen bryta sig i daggroppar-

ne eller spindeln, som arbetade öfver hans huvud.

När den verkliga hösten kom med storm och regn, då var han redan aldeles frisk och kunde återupptaga sitt arbete.

Det dröjde mycket länge, innan han med lugn kunde se på blecklådan, där han en gång förvarat sin skatt. Men ju starkare han blef, dess starkare återvände också hans första kärlek, hans längtan efter allt detta, hvarom han fordom drömt.

När så kronofogden till jul gaf honom en hundrariksdalerssedel, då tyckte han det nästan var som en vink af försynen. Han lade den i blecklådan såsom grundplåt och begynte ånyo knoga och spara.

Nu berättade han för dem alla om sina planer och önskningsar och ingen hörde honom annat än med intresse. År från år växte hans håg, tills han långt om länge fann, att tiden var inne. Icke skulle han komma jorden rundt, åh nej, långt därfån, men i alla fall ett godt stycke på väg. Han ville icke vänta längre, icke tills han blef en gammal man. Han var redan öfver fyrtio år och han hade i halft annat års tid gått i en gammal sliten kavaj för att spara sina bästa kläder till resan.

På nyåret bestämde han sig att fara i april. Han fick utan svårighet en vikarie, och kronofogden hade ingenting att invända. Med hvilket välbehag tog han icke fram sin lilla nattsäck af blommigt schagg. Ännu en lång tid återstod visserligen till resan, det oaktadt profpackade han hvarje afton, tills han nått en fullkomlig virtuosityghet i att på kortast möjliga tid nedlägga det mesta möjliga. Alla intresserade

sig för hans färd. Alla talade om den, kronofogdeskan stickade honom en varm ylletröja och en resmössa, kronofogden hade med sig från staden en plånbok af välluktande skinn, som han högtidligt förärade honom. Skomakaren lade sig aldeles särskild vinn om ett par vattentäta pjäxor med ett hemligt förvaringsrum för reskassan, och om kokerskan fått lof, skulle hon i skilsmässans stund bredt honom en säck smörgåsar till matsäck.

När mamsell Karin, som nu icke längre var mamsell, utan välbestäld fru, genom bref fått höra talas om resan, skickade hon honom ett dussin näsdukar märkta i röda, tydliga bokstäfver, hela hans namn och adress, och från hennes äldsta flicka ett par hängslen, som den lilla själf broderat.

Han måste lofva kronofogdeskan att skriva hvarje vecka, och kronofogden själf lät honom tre särskilda gånger i detalj redogöra för, hur resan skulle gå.

(Forts.)

*
 På grund af mellankomna hinder måste romanarket denna vecka uteslutas, men följa i stället tvänne ark med nästa veckas nummer.
 *

Innehållsförteckning:

Laura Fitinghoff; af Amanda Kerfstedt. (Med porträtt). — Då dödsbudet kom; af Mari Mili — Uppfostran till osjälfviskhet; anförande vid Tärna folkhögskolas vinterfest den 27 febr. Af Cecilia Bååth-Holmberg. — Till Henrik Ibsen; den 20 mars 1898. Poem af Finn. (Med porträtt.) — »Mödrar emellan»; ett meningsbyte om barnvård och barnuppfostran. Femtio kronor i premier. — Ett hems möblering; för Idun af E. G. Folcker. II: Gamla möbler och nya. (Med illustr.). — Ur notisboken. — Teater och musik. — Den lille skrivaren; novell för Idun af Petra H. (Forts.). — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

idrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

När stormen ryter och hafvet vräker
 De höga böljor mot klippig strand,
 Hos mig då finnes en hamn så säker
 För seglaren, som styr kurs mot land.
 Fast vreda vågor emot mig bryta
 Och skummet yr kring min fasta höjd,
 Jag svallet mäktar till lugn förbyta
 Trygg ligger skutan vid mig förtöjd.

Häraf lätt du finner
 Många ord, fast små.
 Säg, när natten svinner,
 Hvad gör dagen då?
 Högrest träd i skogen.
 Se'n ett nyttigt djur.
 Sädslag, som på logen
 Noga tröskas ur.
 Hvad man ser på disken,
 Där som kryddor fås.
 Och hvad blir väl fisken
 För en skicklig mäs?
 Hvad är stig på klippan?
 Amors attribut.
 Hvad bebådar sippan,
 När hon först slår ut?
 Dam, som mer än andra
 Känd för falskhet är,
 Fast hon ses ej vandra
 I bland män'skor här.
 Världsberytad skuta.
 Hvad är sprätt så grann?

Hvad en smed kan gjuta
 Liksom mången ann'.
 Främste del på grisen.
 Hvad på sjön dig bär.
 Och hvad uppå spisen
 Ofta synligt är.
 Fyra flicknamn sedan.
 Välkänd signatur.
 Hvad ej syns i nedan.
 Hvad man blir i skur.
 Tvänne ting i riggen
 På den minsta slup
 Och på största briggen
 Som har plöjt ett djup.
 Hvad kan ungmön grädda,
 Om hon huslig är?
 Hvari äro klädda
 Både Pål och Per?
 Hvad ej näsan pryder.
 Liten fågels stöd.
 Hvad du stundom tyder.
 Färg, som ej är »röd».
 Hvad har bagarn många?
 Hvad i grifter finns.
 Hvarmed man kan fånga
 Fisk, om rätt jag minns.
 Vilja gummor tvista,
 Hvad behöfves då?
 Och hvad heter sista
 Bädd vi läggas på?

Kate.

Charad.

Af klotsar byggde liten pilt ett slott,
 Han byggde torn och hade fasligt brådt
 Och skötte sin mitt första med all ifver;
 Men snart i spillror hela slottet låg.
 Med tårdränkt blick därpå den lille såg.
 Dock arbetet han åter snart be-driver.

Snart åter hela slottet färdigt står,
 Från kinden torkats har nu liten tår.

»Det är en klar mitt andra,» piltén säger,
 »Att jag en gång skall bygga åt min mor
 — När blott jag blifver något mera stor —
 Ett sådant slott som själfva kungen äger.»

Dock om en stund rifs åter slottet ner,
 Men ögat gråter ej, nej, nu det ler,
 Ty på en ny mitt hela ögon blicka,
 Och slott och klotsar glömmas i ett nu;
 Så gissa nu på delarne de tu,¹
 Och därpå dessa två tillsammans flika.
 »Mosea.»

Korsgåta.

Mosaik.

r	a	k	o
r	a	r	l
n	a	o	a
t	a	s	k
s	k	n	a
k	o	o	r
l	o	f	a
n	r	a	l

Sammanfoga ofvanstående tolf figurer, hvar och en på sin respektive plats, så att de tillsammans bilda en kvadrat, hvari orden i de mot-

svarande våg- och lodräta raderna beteckna:

- 1) kärll,
- 2) finnas i en kortlek,
- 3) stad,
- 4) pedagogiskt,
- 5) har sol och måne;
- 6) berg.

Moster Lisa.

Palindrom-aritmogryf.

	1	2	3	4	
1	1	2	3	4	1
2	2	5	2	3	2
3	3	2	5	2	3
4	4	3	2	1	4
	1	2	3	4	

Orden rättfram:

- 1) gammal vikt,
- 2) namn på gudar,
- 3) hvad barn ofta göra,
- 4) hvad snö kan vara.

Orden omvända:

- 1) hvad snö kan vara,
- 2) hvad barn ofta göra,
- 3) namn på gudar,
- 4) gammal vikt.

Moster Lisa.

Lösningar.

Logogryfen: Moster Lisa: Lots, mor, mat, mast, Lisa, mossa, is, sol, stare, mal, Tor, stam, storm, siare, »misse», sotare, salt, »tia», mortel, alm, mesost, Trosa, moral, ros, sot, stia, mosel, mil, list, aster, stol, mist, mars, rast, ris, arm ell. lem, rost, lim, mo, resa, mos, sal, tal, rot, merit, orm, rim.
 Charaden: Fru sen.
 Ordspråks-akrostikonet: Lat man får mager käl: 1) klase, 2) stare, 3) Kreta, 4) Samos, 5) satin, 6) linne, 7) kraft, 8) kråka, 9) Krain, 10) remsa, 11) koran, 12) alger, 13) Tenos, 14) garde, 15) piska, 16) skära, 17) alarm.
 Rebusen: Underbara skildringar från ett långt afägsset tidehvart.

Kaffe, patentrostadt och konserveradt i enl. med Professor Liebig's metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: **Java, Mokka, Plantage** m. fl. Fabriksbod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af Dr Setterberg och Ingeniör Landin. Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närande och billigt. Begär hos er närmaste handl. **Kronkaffe** och **Utställningskaffe.**